№ 27. Ausgabe B.

ГОМАН

№ 27 (119). Год II. Вільня, 3 красавіка 1917 г. Цэна 5 фэн. (3 кап.).

2 красавіка.

Заходні тэатр:

Між Арра і Эн учора і сягоньня ізноў былі баевые сустрэчы глаўным чынам між дарогамі з Бапом на Круасэль і на Камбрэ, ды наабапол Соммы, на заходзі ад С. Кантэн. Англічане і французы наступалі тамака вялікімі сіламі і толькі з вялікімі ахвярамі, ў тым ліку 50 палонными і некалькімі кулемётамі, пасунуліся ўпярод сьледам за нашым войскам, адступаўшым паводлуг загаду.

Наабапол каналу Уаз—Эн і на плоскагоры Врэні французскіе атакі пад поўным агнём нашых батарэй пасунуліся ўпярод толькі незначна і з вялікімі стратамі.

Усходні тэатр:

Фронт Леопольда Баварскаго: На Дзьвіне расейскае наступленьне адбіто агнём. На заходзі ад Луцка, пры Сьвінюхах, нашы дружыны ўзялі некалькіх палонных у акопах ворагоў.

Фронт эрц-герцога Іозэфа: Пры Людовай, у лясістых Карпатах, нашы разведчыкі зьнішчылі прыгатаванае ворагамі мінное поле. Наабапол даліны Уж расейцы на шырыні 7 кілёмэтроў ішлі на штурм пасьля сільнай падгатоўкі. Пад нашым агнём хвалі штурмаваўшых былі разбіты.

Рэволюція у Расеі.

ШТОКГОЛЬМ. За апошні час цікавасць англічан да выпадкоў у Расеі шмат паменшала. Адносіны Буканэна да новаго міністэрства вельмі ахладзелі. Штодзенные нарады англіцкаго пасла з міністрамі, быўшые раней, скончыліся. Ў Думе ходзяць чуткі, выйшоўшые з Расеі, аб адстаўцы Буканэна. Як толькі Сазонов прыедзе ў Лондон, на мейсцо англіцкаго пасла ў Пецярбурзі будзе назначэн Асквіт.

«Бірж. Вед.» у аднэй стацьці, напісанай вельмі пэсымістычна, гавораць аб блізкім крызысе са спажыўнымі прадуктамі. Маюць быць зачынены крамы са спажыўнымі прадуктамі с прычыны недастачы тавару. Дзьве прычыны задзержываюць падвоз прадуктоў: бездарожжэ ад таючаго сьнегу і прыгатаўленьня селян да веснавых работ.

Стацьця заканчываецца славамі: «Мы павінны аткрыта сказаць, што набліжаецца недастача спажыўных прадуктоў ня толькі на найбліжэйшы час, але і на другую палавіну году».

Палажэньне у Одэссі — дужа сур'ёзнае. Некалькі тысяч партовых работнікоў кінулі работу. На ўсей палудзеннай Расеі пануе безладзьдзе на жалезных дарогах. У одэсскім порці чэрнь разграміла два вялікіе склады са збожжэм для арміі.

У радыкальных кругах Пецярбурга надта нездаволены, што тымчасовы урад, які і без таго падазрэваюць у буржуазнасьці, паддзержывае блізкіе зносіны с плютократамі Масквы і Пецярбурга.

Нарада аб парадку пахарон ахвяр рэволюціі вызвала вялікіе споркі. Левыэ у сваіх прамовах называлі Мілюкова «расейскім лёрдам», а Гучкова—«рэволюцыйным афэрыстам». Асоба Мікалая Мікалаевіча гэтак сама вызывае незгоднасць між правіцельствам і левымі. Саюз салдатоў дамагаўся ў пачатку рэволюціі, каб яго арэштавалі, а тымчасам урад пакінуў вялікаго князя на волі і паддзержывае з ім зносіны. Гэта вызывае ў радыкальных кругах падазрэньне, што тымчасовы урад маніцца ў будучым аддаць у рукі вялікаго князя ваенную дыктатуру.

З агня ды у полымя.

Пасьля таго, як часць нашаго Краю аказалася адрэзанай ад Расеі і паднялося пытаньне аб нашай будучыне, тутэйшае польскае панство вельмі перэпалохалося. Думка аб тым, што нашым Краем будзе упраўляць сам народ праз сваіх выбарных людзей, што пры новым ладзе будзе перэважываць голас беларускаго і літоўскаго селянства, што Край гэты можэ астацца ў еднасьці з заходня-эуропэйскімі суседзямі,— вызвала вялікую трывогу між тутэйшымі землеўласьнікамі, — значыць, перш за ўсё між польскай шляхтай. І ня дзіва: польскіе паны, каторые у старой, самадзержаўнай Расеі са сваіх непамерных зямельных абшароў плацілі зусім малые — раўнуючы да селян—падаткі, разумеюць, што далучэньне нашаго Краю, да сыстэмы цэнтральных гасударств вызаве надта шыбкі узрост падаткоў з зямлі—с панскіх двароў. Яны разумеюць, што на Заходзі Эуропы ціжар падаткоў ужо даўно перайшоў с тых, хто працай сваей здабывае хлеб штодзенны, на тых, хто жыве с капіталоў ці з дворных замель, нічога ня робячы. Яны разумеюць, што новы лад—гэта канец усім прывілеям і панаваньню над нашым народам польскаго панства. І затым-то польская шляхта ў нас ад самаго прыходу немцоў «працавала» дзеля таго, каб нашу Бацькаўшчыну далучыць да Польшчы, дзе сіла панства пакуль-што ешчэ вялікая.

У Расеі робяцца вялікіе перамены. Зусім неўспадзеўкі народы Расейскай дзержавы скінулі самадзержаўнаго цара і яго чыноўніцкае правіцельство, разбілі стары лад і грозяць сваім паном яшчэ болей, чым заходня-эуропэйскіе парадкі: у Расеі народ дамагаецца адабраньня ад паноў дворных абшароў і раздзелу зямлі між тымі, хто вырабляе яе сваімі рукамі. І цяпер магчымасць павароту назад пад Расею — але пад новую Расею—ўсяго або часьці нашаго Краю палохае нашае польскае панство яшчэ болей, чым палохала думка аб прылучэньні да сыстэмы цэнтральнай Эуропы. Не здарма тутэйшая польская прэсса ўжо б'ець у звон на трывогу...

Той факт, што як у новай Расеі, так і пры новым ладзе ў нашым Краю польскаму панству тутака ходу ня будзе, павінен аканчацельна павярнуць палітыку тутэйшых польскіх колоністоў або ў кірунку «аннэксіі» да Польскаго Каралеўства, або ў кірунку шчыра краёваго становішча. Трэба спадзевацца, што часць тутэйшых палякоў, каторых ніпто з нашай зямлёй не звязывае, будзе ешчэ больш, чым дагэтуль, падымаць гвалт за тое, каб Беларуска-Літоўскіе землі былі прылучэны да Польшчы. Але—побач с тым—лепшые і разумнейшые с тутэйшых палякоў павінны зразумець, што с таго гвалту ніякай карысьці ня будзе: сьмешна спадзевацца, каб цэнтральные дзержавы пралівалі сваю кроў дзеля паняволеньня нашаго краю Польшчай. І гэтые людзі раней ці пазьней ступяць на дарогу, на якую клічэ іх грамадзкае сумленьне і сьвядомасць сваіх павіннасьцей перад Краем, дзе яны жывуць.

Абы толькі адумаліся не залішне позна: бо наш народ ніколі не забудзе, што ў момэнт, калі важыцца доля Беларусі і Літвы, тутэйшые палякі ня толькі не прылажылі рукі дзеля вызваленьня нашай Бацькаўшчыны, а кавалі путы для яе і для беларускаго і літоўскаго народаў!

І. Мелешка.

У Вільні і ваколіцах.

† **Вінцук Сухадольскі.** У пятніцу, 30 марца, віленскіе беларусы пахавалі на Россе зыйшоўшаго без пары са сьвету сьв. п. Вінцука Сухадольскаго.

Сьмерць Яго зрабіла незвычайна цяжкое ўражэньне на ўсіх, хто Яго знаў бліжэй: запраўды, гэта была трагічная сьмерць.

Малады, 23-летні, повен жыцьця і энэргіі чэлавек, Ен месяц з лішкам таму назад ажаніўся, спадзяючыся знайсьці шчасьце ў дамовым жыцьці. Але шчасьце было лішне ўжо кароткае: не прайшло месяца ад вясельля, як памерла матка сьв. п. Вінцука Сухадольскаго, а праз некалькі дзён —маладая жонка.

Гэтаго двайнога ўдару Ен ня мог перанесьці: жыцьцё утраціло для Яго ўселякую цану, і ў панядзелак, 27 марца, на магіле сваей жонкі Ен налажыў на сябе рукі...

З вялікім жалем жэгнаемо мы таварыша Сухадольскаго. Незвычайна сымпатычны ў таварыскіх адносінах, гарачы і чынны ў ідэйнай рабоці, Ен занімаў выдатнае мейсцо як у жыцьці друкарскіх работнікоў, с каторымі працаваў, будучы членам прафэсыональнаго саюза зецэроў, так і ў жыцьці беларускай работніцкай групы і іншых беларускіх устаноў (у Клюбе, Камітэці пом. ахв. вайны). А цяжкі час, які цяпер перэжывае наша старонка і наш народ, робяць утрату гэтаго шчыраго сына Беларускаго народу тым болеў цяжкай.

Хай жэ спачыне у спакою ў тэй Зямлі-Матцы, каторая так мала шчасьця дала Яму і прымусіла тое шчасьце акупіць страшэнным горэм і сьмерцю без пары...

А. Л.

× **„Будучына літвіноў“.** Пад гэтым загалоўкам „Wilnaer Zeitung“, дапаўняючы надрукаваную ў нас 26 марца тэлеграму, друкуе другую стацьцю, ў каторай між іншым гаворыцца:

„Бадай, што німа другой старонкі, ў якой нацыональные справы былі бы больш заблутаны, чым у заходняй Расеі — на вялікім абшары між сапраўднай Расеей і нямецкай і польскай граніцамі. Характэрную адзнаку становіць тут тое, што нацыональные тэрыторыі перамешаны. З гатаго вынікае, што тут можэ быць справедлівым толькі прынцып, каб усім націям даць поўные правы і свабоду развіцьця, на якую кожная з іх мае права: кожная нація мае права на сваю нацыональную школу і на развіцьце свaей культуры. Нагледаць за гэтым, бараніць кожын народ ад другога, каторы могбы учыніць над ім гвалт, гэта — найпершая задача мудраго і справедліваго упраўленьня“.

× **Спісы падаткоў і налогоў** (галоўшчына, прамысловы налог, падатак з нерухомасьцей і даходу) на 1917 год выстаўлены ад 6 да 15 красавіка, Домініканская 2. Кожын, хто павінен плаціць падатак, атрымае апрыч таго паведамленьне на пісьме, сколькі і калі павінен ён плаціць.

× **Курс рубля**: офіцыальны — 2 м. 00 фэн. за рубель; у банках пры прадажы — 2 м. 36 ф., пры куплі—2 м. 40 ф.

Пазычковая каса бярэ 6%.

× **Тэмпэратура.** Найвышэйшая і найніжэйшая тэмпэратура за апошніе дні была (па Цэльсію):

	найвыш.	найніж.
за дзень з 28 на 29	+ 0,5°	— 3,5°
„ з 29 на 30	+ 3°	— 7°
„ з 30 на 31	+ 5°	+ 3°
„ з 31 на 1	+ 6,5°	+ 1°

Рэволюцыя у Расеі.

ШТОКГОЛЬМ. Расейская соцыял-дэмократычная партія прыслала сюды умыснаго чэлавека, каб паведаміць швэдзкіх соцыялдэмократоў аб рэволюцыі. Ён сказаў, што зробленая рэволюцыя — гэта работа салдатоў і работнікоў.

КОПЭНГАГА. «Politiken» пішэ: Цяперашні урад—залежны ад волі работнікоў і салдатоў. Соцыялісты жадаюць раздзелу ўсіх зямель між народам.

Штурм работнікоў і салдатоў проці вастрогаў спозьніўся на 1 гадзіну, бо як-раз перад гэтым былі павешэны студэнты.

ПЕЦЯРБУРГ. (П.Т.А.). Тымчасовы урад пастанавіў перад сазывам констытуцыйнаго сэйму аб'явіць усе удзельные землі гасударственым дабром с тым, каб даходы з іх ужо цяпер ішлі на карысць гасударства.

ПЕЦЯРБУРГ. У апошнюю нядзелю тут было каля 100 народных сходак, на каторых народ трэбаваў устанаўленьня дэмократычнай рэспублікі.

Адзначываецца паварот налево. Палажэньне тымчасоваго правіцельства лічыцца ня цьвёрдым. Кажуць аб думцы арэштаваць тымчасовы урад.

«Большэвікі» разаслалі на ўсе фронты абшырные тэлеграмы аб дэмонстрацыях проці вайны і аб утварэньні работніцкіх камітэтоў дзеля устанаўленьня міра.

Калі тымчасовае правіцельство праектавало сазваць установчы сэйм у летку, камітэт работнікоў і салдатоў запратэставаў проці гэтаго, жадаючы скарэйшаго сазыву.

Армія будзе прынімаць учасьце ў выбарах.

БОРДО. «Nouveliste» пішэ: „Прыпадкі развіваюцца ў Расеі зусім так, як яны развіваліся у Франціі ў 1789 і 1793 гадах. Есць сурёзные прычыны да неспакойства".

МАСКВА. У тую нядзелю кабеты зрабілі вялікую дэмонстрацію за мір. Яны крычалі: „Даволі вайны! Нашы дзеці мруць ад голаду! Дайце нам хлеба і мір! Мы хочэмо вярнуць нашых мужыкоў!"

ШТОКГОЛЬМ. Число ліхадзеёў, выпушчэных у часі рэволюціі на волю, даходзіць 42 тысяч душ. Яны рассыпаліся па ўсей старане і твораць вялікшые або меншые банды.

Цар выказаў ахвоту выехаць с сынам у Норвэгію.

Ў палацовай цэркві ў Царскім Сяле ў часі малітвы за тымчасовы урад цар першы стануў на калені.

Ўсе члены сям'і Романовых далі прысягу тымчасовому правіцельству.

Цара называюць: «пан палкоўнік».

Аказалося, што ў чысьле агентоў старой тайнай паліціі былі надта выдатные асобы.

30 марца на Марсовым Полі адбыліся урочыстые памінкі па ахвярах рэволюціі.

Работнікі ў ваенных фабрыках пастанавілі тымчасова адрачыся ад свайго трэбованьня завясьці 8-гадзінны рабочы дзень.

Правіцельство пастанавіло даць право ўсім, у тым ліку кабетам, дабівацца ўсіх мейсц, не выключаючы мейсц міністроў.

Камітэт работнікоў і салдатоў пастанавіў ва ўсіх прамышленых цэнтрах уладзіць пасрэдніцкіе камісіі дзеля развязыванья спорак між работнікамі і іх гаспадарамі. Другой і аканчацельнай інстанціей будзе цэнтральны арбітраж у Пецярбургі.

ПЕЦЯРБУРГ. Думскіе дэпутаты Скобелев і Муранов даносяць с Кроншгадту, што незвычайная нацяжка ў адносінах між салдатамі і афіцэрамі Балтыцкаго флоту выявілася ў тым, што неколькі дзесяткоў афіцэроў былі забіты.

ШТОКГОЛЬМ. Генэрал Поліванов, памочнік Гучкова, выдаў рад прыказоў аб змякчэньні дысцыпліны. Салдаты пасьля службы маюць право выхадзіць с казармоў у прыватнай апратцы. Афіцэры павінны называць салдатоў таварышамі і праводзіць у адносшэньні да іх прынцып роўнаправнасьці. Ваенные суды спынены.

КОПЭНГАГА. «Русск. Воля» друкуе гутарку з генэралам Рузскім, каторы пярэчыць думцы, бытцым Нямеччына зусім абязсілена. На яго пагляд, вайна развяжэцца у Франціі.

ШТОКГОЛЬМ. За адзін толькі дзень 21 марца салдацкіе организаціі арэштавалі і выслалі ў ваенные турмы начальнікоў дывізій і брыгад у Владзімеры, Архангельску, Туле, Харкове і Саратове.

У тую сераду ўсё еўчэ баставалі 54 прац. работнікоў пецярбурскіх фабрык.

Як пішэ „Рэч", у Пецярбургі ладзіцца новае міністэрство дзеля развязкі жаноцкаго пытаньня. Гэтае міністэрство будзе пад кірункам жонкі Мілюкова, каторая заўсёды ваевала за роўные правы для кабет у Расеі.

Камітэт салдатоў і работнікоў нагледае за ўсей работай правіцельства, каторае апавешчае свае загады толькі пасьля згоды камітэту

Прынц Вальдемар данькі атрымаў ад царыцы-ўдавы с Кіева тэлеграму, што тамака пануе добры лад.

Расейскі міністэр народнай асьветы загадаў, каб усе вучыцелі, пацярпеўшые за свае палітычные пагляды, былі ізноў прыняты на службу.

Аб фінляндзкай справе Мілюков сказаў: „Усе агранічэньня з апошніх 30 гадоў зніштожэны тымчасовым урадам, каторы абявіў агульную амнэстію. Фінляндзкі сэйм сазываецца на 4 красавіка дзеля пастановы аб форме упраўленьня старанай. Аўтономія Фінлядзіі паложыць канец усім недаразуменьням і палепшыць адносіны да Расеі".

Тымчасовы урад скасаваў кару сьмерці.

31 марца ўсе міністры разам с князем Львовым выехалі у глаўную кватэру.

ШТОКГОЛЬМ. «Русск. Вед.» пішуць:

Керэнскій сказаў у радзе работнікоў у Маскве: „Мікалай Мікалаевіч ні ў якім прыпадку ня будзе глаўнакамандуючым (бурнае здаволеньне). Цар, пакінуты ўсемі, прасіў у тымчасоваго ураду зашчыты. Яго доля і доля яго сям'і—ў маіх руках. Наша рэволюція адбылася бадай без праліцьця крыві, і я не хачу быць яе Маратам. У спэцыяльным поездзі я вышлю быўшаго цара да мора, каб ён выехаў у Англію. Дайце мне на гэта поўнамочча".

ШТОКГОЛЬМ. Генэрал Рузскій у пісьме да камітэту работнікоў і салдатоў высказывае нездавольство с прычыны таго, што без яго ведама і згоды у глаўную кватэру у Пскоў і на фронт прыежджаюць дэлегаты ад камітэту і сазываюць там салдацкіе мітынгі.

Соцыял-рэволюцыйны камітэт апавешчае адозву з жаданьнем плебісцыту (падачы голасу ўсім народам) у справе вайны, ці міру.

Газэта ўмяркаваных соцыялістоў «Рабочая Газэта» энэргічна пратэстуе проці думкі далучэньня да Расеі Константынополя.

У царскім палацу ў Царскім Сяле на кожную пражываючую там асобу выдаюць гэтулькі прадуктоў, як работнікам у Пецярбурзі.

У Фінляндіі утварылося тымчасовае правіцельство, зложэнае с соцыялістоў. Першы крок яго—забарона торгу сьпіртнымі напіткамі.

На мейсцо міністра краснаго штукарства назначэн Горкій.

Пецярбурская местовая дума прэдлажыла правіцельству завясьці ў Расеі новы стыль.

Міністэр сельскай гаспадаркі, Шынгарёв, маніцца завясьці казённую монополію на збожжэ.

ПЕЦЯРБУРГ. На трэйці дзень рэволюціі згарэў аграмадны гмах пецярбурскай судовай палаты з усімі дакумэнтамі. Страты незвычайна вялікіе. Усе дакумэнты аб куплі і прадажы нерухомаго меньня, тэстамэнты, вэксэлі на сумму 200 мільёноў руб. і на нялічэные мільёны цэнные паперы зніштожэны агнём.

С прычыны зніштажэньня гэткаго вялікаго числа дакумэнтоў узнімецца праўная анархія ў межах пецярбурскаго судоваго округа.

ЦУРЫХ. Расейскі пасол Бібіков у Бэрне, катораму было загадано мець надзор над расейскімі эмігрантамі у Швейцарыі, атрымаў ад тымчасоваго ураду адстаўку.

З усяго сьвету.

Зьмена міністэрства у Швэціі.

ШТОКГОЛЬМ. Міністэрство Гаммарск'ельд (стаяўшае за поўную нэутральнасць) выйшло ў адстаўку.

Кароль загадаў уладзіць новае міністэрство быўшаму міністру Шварцу.

ШТОКГОЛЬМ. Новае міністэрство пад маршалкоўствам Шварца ўжо наладжэно.

Разрухі ў Італіі.

ЛЮГАНО. У Мілане 24 і 25 марца былі на вуліцах дэмонстраціі проці вайны. Многа людзей арэштавалі.

Ёсьць чуткі, што на настраеньні ў Ітіліі адбілася революцыя ў Расеі.

ЦУРЫХ. У Рыме і па ўсей старане пануе настраеньне, прыпамінаючае прыпадкі ў Расеі.

ЛЮГАНО. У гарачых стацьцях італьянскіе газэты прызываюць саюзьнікоў даць Італіі помач проці спадзеванаго нямецкаго наступленьня. С прычыны таго, што гэткіе стацьці адначасна з'яўляюцца ў розных газэтах, трэба думаць, што яны пішуцца па просьбе правіцельства.

Рэволюцыйны рух у Гішпаніі.

МАДРЫД. С прычыны народных бунтоў на грунці даражыні спажыўных прадуктоў правіцельство ва ўсей старане аб'явіло асадны стан.

МАДРЫД. Падпісаўшых работніцкі маніфэст будудь прасьледаваць, як за спробу зрабіць бунт. Работніцкіе прэдстаўнікі Каталоніі, Сарагоссы і Біскайі будуць арэштованы, калі толькі вернуцца дамоў.

ТЭЛЕГРАМЫ.

Нямецкіе апавешчэньня:

29.III. Заходні тэатр:

На паўночным усходзі ад Бапом англічане утрацілі палонными 1 афіцэра і 54 салдатоў.

На ўсходзі ад Вэрдэну збіты два прывязные лятучые шары. У бітвах на паветры ворагі утрацілі 4 самалёты.

На ўсходнім тэатры і на македонскім фронці—наагул, без перамен.

30.III. Заходні тэатр:

На ўсходзі ад Нэвіль—С. Вааст канадзкіе палкі чатыры разы атакавалі нашы пазыціі, але былі адбіты з вялікімі стратамі. Наабапол дарогі Пэррон — Фэн нашы патрулі, пасьля стычкі са значнымі англіцкімі сіламі, адыйшліся назад. У лесі Паруа (ў Лётарынгіі) нашы патрулі ўзялі 13 палонных.

На усходнім тэатры і македонскім фронці—без выдатных прыпадкоў.

31.III. Заходні тэатр:

Наабапол дарогі Пэррон—Фэн, пры Мэц ан Кутір, ворагі адбіты. Далей на поўдні ворагі дайшлі да Нэдікур і С. Эмілі.

Усходні тэатр:

На Шчары, Стоходзі, Залатой Ліпе узмацаваўся агонь расейскай артылерыі. Каля Відз і Навагрудка ўзяты 75 палонных с 5 мінамётамі.

Фронт эрц-гэрцога Іозэфа: Ў даліне Быстрыцы ўзяты больш за 200 расейскіх салдатоў і некалькі кулемётаў.

На фронтах *Макензэна і Македонскім*—без перамен.

1.IV. Заходні тэатр.

Між дарогай с Пэррон у Куэ-Окур і далінаю Оміньён англічане у крывавых бітвах пасунулі свае лініі ўпярод на 2—3 кілёмэтры. Між Ленс і Арра, ўздоўж дарогі с Суассон на паўночны ўсход, на палудні ад Комбр, на ўсходзі ад С. Міэль і ў лесі Паруа адбіты наступленьня ворагоў.

На ўсходнім тэатры — без выдатных прыпадкоў.

Македонскі фронт: Без перамен. Нашы лятуны падпалілі і скінулі два прывязные лятучые шары.

Аустрыяцкіе апавешчэньня.

ВЕНА 31.III. **Усходні тэатр:** (гл. нямецк. апав.).

Італьянскі тэатр: На прыморскім фронці ўзяты 25 палонных і 1 кулемёт.

ВЕНА, 1.IV. **Усходні тэатр:** Нічога выдатнаго.

Італьянскі тэатр: Наша дабыча на поўдні ад Вілі даходзіць 12 кулемётаў і 3 мінамётаў.

Турэцкіе апавешчэньня.

КАНСТАНТЫНОПОЛЬ. (В.Т.Б.). **Эгінскі фронт:** Даўно спадзеваны англіцкі штурм пачалі 26 марца 4 дывізіі. Ворагі мелі цяжкіе страты і пакінулі на полі бітвы чысьленые трупы. 200 салдатоў і 1 афіцэр папалі ў палон. Здабыты 1 панцырны аўтомобіль і некалькі іншых.

КАНСТАНТЫНОПОЛЬ (В.Т.Б.) 30.III. На Эгіпскім фронці на полі бітвы пры Газе мы налічылі больш за 3.000 англіцкіх трупоў. Здабыты 12 кулемётаў і 20 шыбкастрэльных стрэльб.

КАЛЯ ВАЙНЫ.

БЭРЛІН. (В.Т.Б.). За месяц люты затоплены 388 тарговых параходаў агульнай ёмкасьці 781.500 тонн. У тым ліку 166 англіцкіх, 44 францускіе, 28 італьянскіх, 8 расейскіх, 4 бэльгійскіе, 2 партугальскіе і 1 японскі. Між вялікім запасам тавароў затоплено на 3 мільёны золата.

БЭРЛІН. (В. Т. Б.). У апошнім часі нашымі падводнымі лодкамі затоплены ешчэ 34 параходы, 2 парусные караблі і 14 рыбалоўных агульнай ёмкасьці 90.000 тонн.

ЛЮГАНО. Лондонскі карэспандэнт «Corr. d. Sera» піша, што англіцкіе кругі вельмі непакояцца с прычыны незразумелых паступкоў нямецкай глаўнай каманды. Усё ешчэ нет ведама, на якім с паміж трох фронтаў немцы маняцца пачаць наступленьне. З гэтай прычыны кожын с саюзьнікоў павінен лічыцца з магчымасьцю наступленьня на яго фронці.

За мір з Расеей.

БЭРЛІН. РЭЙХСТАГ. Канцлер між іншым сказаў:

„Цар Мікалай — гэта ахвяра свайго асьляпленьня. У 1905 гаду імператар Вільгэльм даваў становучые рады яму не працівіцца народнаму жаданьню рэформ. Але цар Мікалай выбраў сваю ўласцую дарогу, каторая не адпаведала ані патрэбам стараны, ані нашым патрэбам.

„У ўнутраные справы другіх старон мы мешацца ня будзем. Мы самі шмат пацярпелі ад грахоў старога ладу ў Расеі. І расейскаму народу німа што баяцца, што мы ўмешаемся ў унутраные справы яго. Мы ня хочэмо нічога іншаго, як дайсьці скораго міра з расейскім народам—роўна пачэснаго для абедзьвых старон“.

ВЕНА. (В.Т.Б.). Міністэр заграцічных спраў, Чэрнін, сказаў глаўнаму рэдактару «Fremdenblatt», між іншым, гэтак:

„Калі перамена упраўленьня ў Расеі давядзе да таго, што змучэные народы Расеі пераканаюцца аб магчымасьці ў які-хоч дзень зрабіць мір с цэнтральнымі дзержавамі, дык гэтая страшэнная бойня прыбліжыцца да канца. Калі мірная Конфэрэнцыя пакажэ, што згода — немагчыма, дык нясканчэная ешчэ вайна будзе трываць далей. Калі-ж ворагі будуць гатовы гаварыць аб пачэсным для іх і для нас міры, то для перагавораў прашкод ня будзе“.

БЭРЛІН. У нямецкіх палітычных кругах с прычыны гутаркі с Чэрніным гавораць гэтак:

Цяпер—чарод за Расеей: даць нямецкім і аўстрыяцкім мужам адказ. Мы можэм вытрываць да пачэснаго міра, годнаго нашых вялікіх ахвяр.

СОФІЯ (ВТБ). Міністэр-прэзыдэнт Радославов сказаў у боўгарскім парлямэнці, што ён зусім далучаецца да заявы нямецкаго канцлера і аўстрыяцка-вэнгерскаго міністра заграцічных спраў аб Расеі.

БУДАПЭШТ. У вэнгерскім парламэнці міністэр фінансоў Тэлесіті сказаў:

„У нашай монархіі німа ніводнаго чэлавека, які хацеў-бы ўмешацца ў унутраные справы Расеі. (Бурные знакі спогаду). На першы чарод мы хочэмо мець дзело с правіцельствам, каторае мае веру ўсяго расейскаго народу і с каторым мы маглі бы зрабіць пачэсны мір. (Агульные доўгіе знакі спогаду). Мы хочэмо, каб расейскі народ заўсёды карыстаў з варункоў мірнаго развіцьця“. (Агульнае браво).

Szostaja wajennaja pazyka

5% niamieckaja dzieržaunaja pazyka.

4½% zapisi niamieckaho Dzieržaunaho Skarbu losawanyje pa 110% da 120%.

Dla apłaty zroblenych wajnoj wydatkoŭ wydajucca iznoŭ 5% Dzieržaŭnyje ablihacii i 4½% zapisi Imperskaho Skarbu dla publicznaj padpiski. Urad može wypłacić ablihacii najraniej 1-ho kastrycznika 1924 hodu i dziela hetaho nia može pańizić raniej na ich pracenty. Kali urad schocze paśla hetaho terminu panizić pracenty, to jon pawinien papiaredzić ab hetym i zaprapanawać ŭłaśnikam ablihacij wypłatu pa nominalnaj canie. Heto samaje maje moc i na raniejszyje pazyki. Ułaśniki ablihacij i skarbowych zapisiej mohuć rasparadžacca imi, jak kožnaj inszaj cennaj papieraj (pradawać, zakładać i t. d.).

Predpisańnie ab ablihacijach prawamocny i dla zapisoŭ u doŭhawuju knihu.

Warunki.

1. Miejscy dla padpiski,

Miejscam dla padpiski jaŭlajecca Reichsbank. Padpiski pryjmajucca

ad czećwiera 15 marca da paniadziełku

16 krasawika 1917 hodu da 1 hadz. pa pałudni

u kantory hłaŭnaho Dzieržaŭnaho Banku dla cennych papieroŭ u Berlinie (rachunak dla pacztowych czekoŭ Berlin № 90) i na ŭsich adzielach Dzieržaŭnaho banku, jakije majuć kassy. Padpiski mohuć być zrobleny takže praz pasrednictwo Königliche Seehandlung (Pruski Dzieržaŭny Bank), Preussische Genossenschftskasse u Berlinie, Königliche Hauptbank u Niurenberhu i jaje addziełach, a takže wa ŭsich bankach, u bankiroŭ i ich addziełach, wa ŭsich publicznych aszczadnickich kassach i ich suwiaziach, u kožnym strachujuczym žyćcio tawarystwie, u kožnym pazyczkowym tawarystwie, u kožnym pacztamcie; ab padpiskach u pocztach hladzi cyfru 7. Padpisnyje listy možna dastać wa ŭsich nazwanych wyszej miejscach, ale padpisywacca možna taksama piśmienna, nie užywajuczy padpisnych listoŭ.

2. Razdzieł. Rost pracentou.

Doŭhawyje ablihacii wydajucca pa 20,000, 10,000, 5,000, 1,000, 500, 200 i 100 marak s pracentnym kuponami, jakije apłaczywajucca 2-ho studnia i 1 lipnia kožnaho hodu. Rost pracentoŭ paczynajecca ad 1 lipnia 1917 hodu. Pierszy kupon apłaczywajecca 2-ho studnia 1918 hodu.

Skarbowyje zapisi razdzielajucca na hruppy i majuć cennaść u 20,000, 10,000, 500, 200 i 100 marak, a takimže rostam pracentoŭ i takimiž terminami apłaty ich, jak u ablihacijach. Da jakoj hruppy naležyć kožnaja skarbowaja zapiś, heto widać z jaje tekstu.

3. Wypłata skarbowych zapisou.

Skarbowyje zapisy losujucca pa hruppach, u studni i lipni kožnaho hodu. Pierszy raz u studni 1918 hodu. I praz 6 miesiacoŭ paśla losawańnia wypłaczywajucca pa 1.10 marak, za kožnyje 100 marak nominalnaj cany. Kožny raz losujecca hetulki hrupp, wartaść jakich raŭniajecca summie, katoraja pa planu pawinna być kožnyje 6 miesiacoŭ wypłaczena.

Nie losawanyje skarbowyje ablihacii urad da 1 lipnia 1927 hodu nia može wykupić; paczynajuczy ad hetaho terminu, urad maje prawo ich wykupić, abo sa zhody ŭłaśnikoŭ zamianić 4½% doŭhawyje ablihacii na 4%, za katoryje pry losowańni urad budzie płacić pa 115 marak za kožnyje 100 marak nominalnaj cany. Nie raniej, jak za 10 hadoŭ, urad iznoŭ maje prawo wykupić resztu skarbowych zapisoŭ, abo dać ŭłaśnikam ich 3½% doŭhawyje zapisi, za jakije pry losowańni urad budzie płacić pa 120 marak, za kožnyje 100 marak nominalnych. Wypłata pad inszymi warunkami nie dapuskajecca, Ab wypłacie urad pawinien apawieścić nie paźniej 6 ci miesiacoŭ da terminu i wypłata pawinna adbycca zaraz.

Dziela apłaty % pa Skarbowych zapisach i apłaty losawanych zapisoŭ užywajucca szto hod 5% nominalnaj pierszapaczatkawaj summy. Zaaszczadženyje pracenty ad losawanych skarbowych zapisoŭ iduć takže na apłatu ich.

Pierszaho lipnia 1967 hodu nia wylosawanyje skarbowyje zapisy wykuplajucca pa canie, jakaja adpawiedaje losawanym skarbowym zapisam (110%, 115% abo 120%).

4. Padpisnaja cena.

Padpisnaja cana: dla 5% Impierskaj pazyki, kali ablihacii wydajucca na ruki . . . 98.— M.

Za 5% Impierskuju pazyku, kali ablihacii wydajucca nie raniej 15 apryla 1918 hodu, a pazyka zapisywajecca u dzieržaŭnuju daŭhawuju knihu . 97.80 M.

Za 4½% zapisi Dzieržaŭnaho Skarbu . 98.— M.

za kožnyje 100 marak nominalnych z daliczeńniem i adpawiednych pracentnych hroszy.

5. Razdzileńnie pazyki.

Paśla akonczeńnia sroku padpiski, adbywajecca možliwa skora pawiedamleńnie padpisczyka, ab adwodzie jamu žadanaj summy pazyki. Zapłoczenyje užo hroszy u kožnym razie zaliczajucca na pazyku i nazad nie wiertajucca. Naahuł-že miejsco, dzie padpisalisia, na pazyku, naznaczaje summu pazyki. Asobnyje žadańnia a wieliczynie kožnaj cennaj papiery, treba zajawić pry padpiscy. Kali hetkich žadańnioŭ nie zajaŭlajecca, to wieliczynu kožnaj cennaj papiery ustanaŭlaje miejsco padpiski, pawodle swajho pahladu. Pazniejszyje žadańnia ab wieliczynie cennych papieroŭ nia buduć brany pad uwahu.*)

Da usich pazyczkowych skarbowych zapisou, a takže da ablihacij Impierskaj pazyki, wartaściu u 1,000 marak i bolej, Dyrekcija Impierskaho Banku **na žadańnie** wydaje **czasowyje świedoctwy**, ab zamienie jakich akanczacielnymi ablihacijami budzie u swoj czas publiczna apawieszczeno. Zamiest ablihacij nižej 1,000 marak czasowych świedoctw nie wydajecca, ablihacii buduć paśpieszna pryhatawany i peunie wydany u wiereśni hetaho hodu.

6. Apłaty.

Padpisczyki mohuć apłacić padpisanyje summy poŭnaściu, paczynajuczy ad 31 marca hetaho hodu; rost pracentoŭ za summy, apłoczenyje užo pierad hetym dniom, paczynajecca takže tolki ad 31 marca.

Padpisczyki pawinny apłacić·

30%	padpisanaj summy	najpazniej	27	kasawika	h. h.
20%	„	„	24	maja	„
25%	„	„	21	czerwienia	„
25%	„	„	18	lipnia	„

Pieradczasnyje apłaty pazwalajucca, ale tolki u kruhłych sotniach nominalnaj wartaści. Na małyje padpiski pazwalajucca apłaty pa czaściach takže wa ŭsiaki czas, ale tolki u kruhłych sotniach nominalnuj wartaści. Raspłata može adbywacca tolki tady, kali summa dojdzie nia mieniej 100 marak. **Apłata pawinna być złožena u tym miejscy, dzie padpisana.**

Znachodziaczyjesia u zwarocie biezpracentnyje świedoctwy Imperskaho Skarbu pryjmajucca na apłatu s 5% wylikam, paczynajuczy ad dnia apłaty, ale nie raniej, jak 31 marca, da dnia ich terminu.

7. Padpiska na poczcie.

Na poczcie pryjmajecca padpiska tolki na 5% Dzieržaŭnuju pazyku, pry hetkaj padpiscy poŭnaja apłata može być zroblena užo 31 marca i pawinna być zrobiena nie paźniej 27 krasawika. Za poŭnuju apłatu da 31 marca wydajucca pracenty za 90 dzion, za usie inszyje apłaty — da 27 krasawika — pracenty wydajucca za 63 dni, nawat tady, kali apłata zroblena pierad 27 krasawikom.

8. Zamiena.

Padpisczykam nowych 4½% skarbowych zapisoŭ pazwalajecca pieremianić takže ablihacii i skarbowyje zapisi papiarednich wajennych pazyk na nowyje 4½% skarbowyje zapisi, ale kožny padpisczyk može padać nia bolej, jak u dwaja hetulki staroj pazyki (pa nominalnaj canie), czym padpisaŭsia na nowyje skarbowyje zapisi. Žadańnia ab pieramieni treba zajaŭlać u czasie padpisnoha terminu, u tym miejscy; dzie chto padpisywaŭsia na nowyje skarbowyje zapisi. Staryje ablihacii treba padać u hetym miejscy nie paźniej, jak 24 maja 1917 hodu. Padawajuczyje ablihacii, na abmien dastajuć spaczatku tymczasowyje świedoctwy dla nowych skarbowych zapisoŭ.

5% doŭhawyje ablihacii ŭsich papiarednich wajennych pazyk, buduć pieramienieny biez dapłaty na nowyje skarbowyje zapisi. Padaŭcy 5% skarbowych ablihacij, pierszaj wajennaj pazyki, dastajuć 0,50 mar. nominalnaj cany. Padaŭcy 4½% skarbowych ablihacii 4-aj i 5-aj wajennaj pazyki pawinny dapłaczywać 3 marki za kožnyje 100 marak nominalnaj cany.

Ablihacii majuczyje kupony na studzień i lipień, padajucca s kuponami, paczynajuczy z 2 ha studnia 1918 hodu, a ablihacii, majuczyje kupony za krasawik i kastrycznik, padajucca s kuponami, paczynajuczy ad 1 kastrycznika 1917 hodu. Zamiena prawamocna paczynajuczy s pierszaho lipnia 1917 hodu, tak szto padaŭcy ablihacij s kuponami za apryl—kastrycznik atrymliwajuć nazad % sa staroj pazyki za czwierć hodu.

Kali choczuć zamianić swaje wymohi pa doŭhawoj knizie, to treba napierad wytrebawać z Upraŭleńnia Dzieržaŭnaho doŭhu (Berlin S. W. 68, Oranienstrasse 92 (94) doŭhawyje ablihacii. Na praszeńni pawinna być admietka ab abmienie, i praszeńnie pawinno być predjaŭleno ŭ Upraŭleńnie Dzieržaŭnaho doŭhu, nie pazniej 20 krasawika hetaho hodu, tady buduć wydany doŭhawyje ablihacii biez kuponnych arkuszoŭ. Za wydaczu zbora nie biarecca. Zabarona wydawać ablihacii na ruki nia czynić niemožliwaj zamienu. Doŭhawyje zapisi padajucca nie paźniej 24 maja 1917 hodu u miejscy padpiski, ab katorym hawaryłosia pad cyfraj 1-aj.

*) Ablihacii usich wajennych pazyk na žadańnie padpisczyka zachowywajucca i kirujucca sausim darma kantoraj Hłaunaho Dzieržaunaho Banka dla cennych papierou u Berlinie da 1 kastrycznika 1919 hodu, zhodna z jaho warunkami ab depozytach; hetki depozyt nie maje u siabie dla ułaśnika zabarony, rasparadžacca im; padpisczyk može swoj depozyt uziać wa usiaki czas nazad, nawat pierad kancom terminu pierechowywańnia. Wydadzienyje kantoraj dla cennych papierou świadoctwy ab depozycie prjymajucca u załoh pazyczkowymi kassami taksama, jak i cennyje papiery.

B e r l i n u marcy 1917 h.

Urad Dzieržaunaho Banku.
Havenstein. v. Grimm.

Drukawana u drukarni M. Kuchty. Wydawiectwo «Homan». Redaktar W. Łastoŭski.